

Remissvar – Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet Diarienummer UD2016/09273/IU

Härmed lämnas följande synpunkter på regeringens förslag till policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

De flesta utvecklingsländer har än idag inte lyckats bygga upp en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt som med en bred och diversifierad ekonomi och en stark privat sektor med små och medelstora företag. Det är dessa fundament som skapar jobb och ekonomiskutveckling. Många länder saknar en industri och tjänstesektor som kan bidra till sysselsättning och export. Flertalet länder har stora handelsunderskott och är nettoimportörer vilket i sin tur bidrar till ett underskott i statens budget och en krisande ekonomi. Flertalet länder saknar fortfarande den grundläggande infrastruktur som är nödvändig för att kunna driva företag och konkurrera internationellt. Staten tränger ofta ut det lokala privata näringslivet och prioriterar bort de åtgärder som behövs för att skapa ett bättre företagsklimat, utan korruption och med konkurrensneutrala villkor för företagen.

Mot bakgrund av ovan anser vi att förslaget till nytt policyramverk för det svenska biståndet i ännu högre grad borde vara fokuserat på de områden som direkt kan bidra till ekonomisk tillväxt, handel och investeringar. Självklart skall dessa vara hållbara. Se mer om detta under kommentarerna som refererar till avsnitten om inkluderande ekonomisk utveckling samt internationell handel och hållbara investeringar.

Vi ser att följande utgångspunkter är viktiga att utgå ifrån i policyramverket:

- Biståndet skall bidra till att främja en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt. Särskild fokus skall läggas på att bredda basen för den ekonomiska utvecklingen, på ett sätt som främjar små och medelstora företag, en diversifierad ekonomi och en öppen handel. Det är särskilt viktigt att öka utvecklingsländernas kapacitet att exportera inom den egna regionen och att främja den regionala handeln.
- Biståndet bör främja utvecklingen av lokal kompetens och lokala näringslivsorganisationer som i sin tur kan stärka det lokala näringslivets utveckling, företagsklimatet och de små och medelstora företagen. Samarbete med lokala organisationer som arbetar med att stärka kvinnors företagande bör prioriteras.
- Sveriges feministiska utrikespolitik bör genomsyra biståndet, och kvinnors ekonomiska egenmakt bör få större fokus.
- En viktig möjlighet för kvinnor att få ekonomisk egenmakt är att kunna driva och utveckla företag. Genom att underlätta för kvinnor att driva företag bidrar vi också till SME sektorns utveckling och till en diversifiering av ekonomin.
- Biståndet skall ge möjlighet till att kunskap och kompetens byggs upp för att främja kvinnors företagande och att hinder tas bort inom områden som utgör hinder därför. Exempel på viktiga områden att främja är kompetensen att driva företag och handla såväl lokalt som internationellt, tillgången till finansiering och infrastruktur såsom ICT, energi och transporter samt offentlig upphandling och tillgång till marknader. Kunskap om och kompetens inom områden som miljöteknik, ledarskap och etik är också viktiga att främja.

- Arbetet med kvinnors ekonomiska egenmakt skall sättas in i ett större sammanhang med arbetet mot de normer och strukturella hinder som diskriminerar och kränker kvinnors egenmakt såsom våld, sexuella trakasserier, obetalt arbete, oacceptabla arbetsförhållanden.
- Vi bör bli bättre på att dra nytta av den svenska resursbasen inom näringslivet som har möjlighet att bidra med expertis och nätverk tillsammans med lokala näringslivsaktörer i utvecklingsländer. Biståndet bör t.ex. ta tillvara på Sveriges kompetens inom områden som ledarskap och etik, industriproduktion, miljöteknik, logistik, ICT, jordbruk, hälsa- och sjukvård samt hållbara städer och samhällsutveckling.

Nedan följer specifika kommentarer till de olika kapitlen

”Utvecklingsdagordningen in en föränderlig omvärld” och ”Perspektivet i det svenska utvecklingssamarbetet”

Här anser vi att man missar att reflektera över det största problemet, nämligen att så pass många utvecklingsländer fortfarande inte är en del av den globala ekonomin och kan dra nytta av marknader och värdekedjor för att få tillväxt och skapa jobb. De länder som visa relativt hög tillväxt i t.ex. Afrika exporterar möjligen naturresurser och råvaror till Kina m.fl. men lyckas inte utveckla ekonomin och värdekedjorna inom andra områden och konkurrera.

Ett av målen är förvisso ”Inkluderande Ekonomisk tillväxt” vilket är bra. Det finns dock inte någon fördjupning eller problematisering här vilket hade behövts för att sedan hamna rätt i kommande delar av plattformen. Man hade t.ex. kunnat fylla på med åtminstone ytterligare ett mål som kompletterar den ekonomiska tillväxten från de globala målen, t.ex. mål 9 om att ”Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation”. Detta är ett dessutom ett område där Sverige kan dela med sig av sin kunskap till utvecklingsländer.

En fråga från vår sida är varför man helt enkelt inte bygger det biståndspolitiska ramverket på samtliga av de globala målen och utvecklat den svenska biståndspolitiken utifrån detta? Vi tror att detta hade varit mer effektivt än de målsättningar som finns i Bild 1 (sid 10)

Vi anser att den underutvecklade regionala handeln bör lyftas mer som viktig prioritering i policyramverket. Vi har t.ex. i tidigare remissvar kopplat till Sveriges regionala strategi för Afrika lämnat följande synpunkter. Vikten av att prioritera arbetet med att främja en ökad regional ekonomisk integration i Afrika bör ses i ljuset av att andra världsdelar ligger långt före Afrika vad gäller regional ekonomisk integration vilket kan ses inte minst utifrån det regionala handelsutbytet – EU’s regionala handel ligger på 60 % (EU-internhandel som del av den totala exporten från EU), NAFTA och Sydostasien ligger på över 50 %, medan SSA ligger på 17%. Det kommer inte att vara möjligt för Afrika att komma ikapp resten av världen och bygga den bredare bas man behöver för den ekonomiska tillväxten och fattigdomsbekämpningen om man inte satsar mer på regional ekonomisk integration och handel. Detta gäller för övrigt också för MENA länderna.

Miljö- och klimtmässigt hållbar utveckling... (sid 17-18)

Näringslivets kompetens och näringslivets organisationer som aktörer bör tas med här under detta avsnitt. Till exempel så nämns i sista punkten i rutan på sidan 18 ett antal aktörer men näringslivet utelämnas. Det är minst lika viktigt att stärka kapaciteten hos näringslivet och hos näringslivsorganisationerna vad gäller kunskapen om miljö- och klimatfrågorna som andra aktörer.

Inkluderande ekonomisk utveckling (sid 24 och framåt)

Med utgångspunkt från det som sagts i inledningen av detta remissvar ser vi att de centrala utgångspunkterna som anges i detta avsnitt skulle kunna vara mer stringent kopplade till vad som bidrar till en inkluderande ekonomisk tillväxt.

Förslaget innehåller t.ex. inte någon konkretion om hur biståndet skall bidra till en diversifiering av ekonomin, industrialisering, utveckling och vidareförädling av jordbruket, tjänstesektorn osv. Förslaget säger ingenting om prioriteringar för att stötta företagande och entreprenörskap. Det är i detta fall särskilt viktigt att prioritera utvecklingen av små och medelstora företag. Förslaget säger mycket lite om prioriteringar för att stötta kvinnors ekonomiska egenmakt, kvinnors entreprenörskap och företagande - detta sista är särskilt förvånande med tanke på regeringens feministiska utrikespolitik. Flera andra områden som biståndet bör förhålla sig till och som är viktiga för den ekonomiska tillväxten borde också ha fått en större tyngd och utvecklats mer i ramverket: vikten av den regionala handeln; investeringar i infrastruktur inklusive ICT; utbildning kopplat till företagande och industrialisering inklusive yrkesutbildning; utmaningar som kommer av urbaniseringen och städernas tillväxt.

Under detta avsnitt skulle man kunnat utveckla resonemang och prioriteringar kopplat till just det globala målet 9 om att "Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation".

Vi anser att biståndet i de delar som handlar om ekonomisk utveckling och handel, måste våga fokusera på de områden som har störst effekt för fattigdomsbekämpningen. Det är inte realistiskt att vi tar fram policy prioriteringar om klimatåtgärder, cirkulär ekonomi, produktiva jobb osv. när det överhuvudtaget inte finns några jobb att gå till eller någon tillväxt eller handel att bygga på i dessa länder. Det är inte heller realistiskt att utveckla en policy om att bygga upp välfärdssystem när det inte finns några skatteintäkter från människor och företag.

Några viktiga punkter som saknas bland de centrala punkterna på sid 24 är:

- Sverige skall stärka förutsättningarna för små och medelstora företag att utvecklas
- Sverige skall stärka förutsättningarna för att bredda och diversifiera ekonomin

Punkt tre som handlar om att stärka förutsättningarna för hållbart företagande genom institutionsbyggande och kapacitetsutveckling skulle kunna utvecklas genom att nämna att det är viktigt att jobba med "lokala medlemsstyrda företagsorganisationer och näringslivsnätverk". Detta är viktigt, annars går biståndspengarna till statliga aktörer och globala biståndsaktörer som inte når ut till själva näringslivet och de små och medelstora företagen.

Punkt 5 om att främja kvinnligt företagande och kvinnors ekonomiska egenmakt är mycket viktig och skulle kunna utvecklas något.

Den del av punkt 8 som bl.a. handlar om att biståndsfinansierade upphandlingar skall kopplas till "livscykelkostnader" är tveksam. Vad menas? Vilken bas finns för detta internationellt? Detta kommer också igen på sidan 27 under regeringens bedömning och motivering där den sista meningen avslutas med "... som bidrar till att prissätta externa kostnader..." .

En viktig fråga som missats vad gäller upphandlingar som kunde tas in under punkt 8 där det talas om kvalitet och hållbarhet i upphandlingar är gender. Detta kommer också igen överst på sidan 26 där offentlig upphandling behandlas. I flera av de projekt vi jobbar med i Afrika kopplat till women's

economic empowerment så jobbar nu näringslivsorganisationerna som främjar företagskvinnor för att dessa skall prioriteras vid offentlig upphandling. Man tittar bl.a. på USA som har en kvot för kvinnliga företag undansatt i sin offentliga upphandling. Kenya och ytteligare några länder i Afrika har infört en motsvarande kvot för sin offentliga upphandling.

Internationell handel och hållbara investeringar

Många av punkterna i detta avsnitt är bra. Det är dock viktigt att inse att vi inte kommer att få en ökad tillväxt och handel bara för att vi utbildar ländernas regeringar och myndigheter i handelspolitik och förhandlingar. Det är företagen och näringslivet som skapar tillväxten och som bedriver handel, även om staten i dessa länder givetvis är en mycket dominerande ekonomisk aktör också.

Det som saknas kopplat till diskussionerna om handelspolitiken är att det behövs en rejäl kapacitetsutveckling av lokala näringslivsorganisationer, t.ex. handelskamrar, i frågor som berör frihandel, fri konkurrens m.m.. Protektionismen är mycket utbredd i näringslivet och regeringarna använder mycket utbrett protektionismen i populistiskt syfte. Detta hämmar givetvis handeln och tillväxten, inte minst den regionala handeln.

På sidan 27, första punkten, undrar vi varför man plötsligt nämner att "hållbart brukande av ekosystemtjänster och naturresurser" nämns specifikt? Det finns isåfall en rad viktiga områden och tjänster som är direkt kopplade till att främja den ekonomiska utvecklingen som snarare borde lyftas fram. Det blir märkligt att bara ha detta enda exempel.

Vi skulle avslutningsvis vilja säga något om formerna för att arbeta med bistånd kopplat till ekonomisk utveckling och handel

Sverige bör prioritera att samarbeta med flera ideella aktörer inom näringslivet inom utvecklingssamarbetet och öka engagemanget från näringslivet. Vi tror att näringslivet måste engageras på ett helt nytt sätt dessa frågor. Sverige måste bredda resursbasen på detta område. Vi vill också lyfta fram den positiva effekten av att man får ett ökat lokalt ägarskap och en mer långsiktig hållbarhet av att man jobbar i partnerskap med lokala näringslivsorganisationer på plats i utvecklingsländer. Detta ger också en viktig nätverkseffekt som får ringar på vattnet för den svenska resursbasen och näringslivet.

/Charlotte Kalin

Chamber Trade Sweden

2016-07-01